

har blivit ett motsägelsens tecken mellan militären på orten och fornvårdens representanter. Vi få dock med jämtarna hoppas, att man icke med berätt mod ödelägger en kulturhistoriskt märklig absidkyrkoruin från 1100-talet, även om dess räddning betingar en aktningsvärd summa i penningar räknat.

Bland årets litteratur skall här nämnas en bok från Sverige och en från Danmark, båda av största intresse. Den svenska är *Olle Källströms* och *Ragnar Askmarks* »Altare och funt», som utkom strax före jul och erbjuder ett fascinerande bildmaterial och instruktiva texter. Den danska utkom visserligen redan 1947 men blev känd här under detta redogörelseår. Titeln är »Den danske billedbibel i kalkmalerier» och utgivare är *R. Broby-Johansen*, som belyser sin vackra bilderbok icke endast med egna texter utan även med rika citat ur Bibeln och medeltida källor.

Lidingö i januari 1949.

Ragnar Stenberg.

Kyrkosångens Vänner:

KSV: centralkommitte har hållit års-sammanträde i Stockholm den 7 jan. under Biskop G. Auléns ordförandeskap.

Bland viktigare beslut må nämnas, att centralkommittén beslöt att tillsammans med Laurentius Petrisällskapet inbjuda SAOK och KSF till en konferens för gudstjänstliv och teologi om möjligt på Sigtunastiftelsen den 7—8 jan. 1950,

att förhandla med Radioutskottet ang. utsändandet av vissa aftongudstjänster i enlighet med KSV:s principer,

att till ny medlem i orgelrådet kalla domkyrkoorganisten Gotthard Arnér, Växjö,

att med anledning av ett beslut i

1948 års kyrkomöte hos Kungl. Maj:t hemställa följande:

KSV:s centralkommitté anser, att uppläsandet av lysningar och andra kungörelser vid högmässa, som radieras, bör ske efter postludiet, så att detta alltjämt, enl. gällande kyrkohandbok, får sin plats närmast efter slutpsalmen,

att den sittande styrelsen, bestående av herrar G. Aulén, ordf., A. Nygren, v. ordf., G. Grefberg, sek. och bibliotekarie, Karl G. Gustafsson, kassör, samt H. Weman och W. Ahlén, omvaldes.

Stockholm 20 jan. 1949.

Gabriel Grefberg,
sek.

Stiftskretsarna

Ärkestiftets Stiftskrets. Sällskapet KSV i Ärkestiftet har under år 1948 anordnat kyrkomusikaliska studiedagar i Söderhamn den 25—26 april. På programmet stod musikgudstjänst jämte en musikhistorisk orientering rörande de verk för orgel, som utfördes, koralövning med gudstjänstmenigheten och kyrkokören samt aftonbön, högtidligare formen, enligt Den svenska mässboken II, såsom avslutning på den första dagen. Följande dag ägnades efter högtidlig morgonbön åt övningar i liturgisk sång för präster och i liturgiskt orgelspel för organister. Docenten Gustaf-Adolf Danell höll föredrag över ämnet »Liturgi-ens anda», varefter dagarna avslutades med sällskapets årsmöte. Dagarna leddes av domkyrkoorganisten Henry Weman. Såsom liturg och ledare av övningarna i liturgisk sång tjänstgjorde docenten Danell. 24 präster och organister från Ala kontrakt deltog.

Under tiden den 5—10 juli har sällskapet i samarbete med stiftets organist- och kantorsförening anordnat en kyrkomusikalisk fortbildningskurs för organister, som samlat ett 20-tal deltagare från hela landet. Den omfattade orgelspelning (liturgiskt orgelspel, registrering av valda verk av Bach samt uppspelning av valfria orgelstycken av Bach och Buxtehude), studier i gregoriansk sång med övningar, introduktion i barocktidens klangvärld, instruktion rörande tonbildningsövningar för kyrkokören samt föredrag och orienteringar (Hur uppbygges en musikandakt?, Den moderna orgeln som gudstjänst- och konsertinstrument, Orlando di Lasso m. m.). Såsom handledare tjänstgjorde domkyrkoorganisten Weman, musikdirek-

tören H. Göransson, docenten R. Engländer och kantor Sten Carlsson.

Sällskapet har under året anslagit 300 kronor till inköp av grammofoninspelningar av kyrkomusik, avsedda att utlånas till kyrkokörer och församlingar, som önska närmare studera kyrkomusik.

I syfte att samla kyrkokörernas medlemmar och kyrkomusikaliskt intresserade församlingsbor till gemensamt studium av kyrkomusik har sällskapet inbjudit till sammankomster på söndagseftermiddagarna ute i församlingarna. Bl. a. har domkyrkokören i Uppsala under domkyrkoorganisten Wemans ledning under året besökt Hargs, Hökhuvuds, Östhammars och Väddö församlingar och hållit musikgudstjänster i församlingarnas kyrkor.

Örsundsbro den 22 december 1948.

Erik Magnusson,
sekr.

Linköpings stiftskrets. Styrelsen har utgjorts av följande personer: Biskopen, teol. dr Torsten Ysander ordf., kyrkoherden Arthur Adell vice ordf. och sångledare, komminister O. Agrell representant i Centralkommittén, kantor Henning Novik sekreterare och kassör, samt kontraktsprost Arvid Nordin och musikdirektör Hans Larsson. — Den sistnämnde har under året avlidit, vilket för kretsen innebär en svår förlust, när han varit en av dess verksamaste krafter.

Styrelsen har sammanträtt den 5 april och 30 augusti.

Årsmöte hölls den 21 juni i Linköping i samband med gudstjänst- och studiebesök i Örtomta, Askeby och Vårdsbergs kyrkor. I Örtomta hölls nattvardsgudstjänst med skrifte-

tal av biskop Ysander samt koral- och liturgisk sång av KSV:s sångare samt barnkör från Örtomta. I Askeby lededes koralsång av komminister Agrell, och i Vårdsberg lästes vesper.

Årsmötet antog såsom vilande till nästa årsmöte ett förslag till reviderade stadgar för kretsen.

Under hösten har kretsen ordnat en kyrkomusikalisk kurs för kyrkokörer på stiftets ungdomsgård i Vårdsnäs. Därvid har förekommit tonbildnings- och körövningar under ledning av musikdirektör Jan Pontén, Norrköping, samt övningar i koral- och liturgisk sång under komminister O. Agrells ledning. Från tre köer har ett 60-tal sångare deltagit och betygat sin stora uppskattning av kursen. Avsikten är att ordna flera liknande kurser i samråd med SAOK och Kyrkosångsförbundet inom stiftet.

Måndagen den 11 oktober hölls en kyrkosångsdag för prästerna i stiftets nordöstra del i Söderköping under kyrkoherde Adells ledning.

KSV:s sångare medverkade tillsammans med barnkören från Örtomta vid den nattvardsgudstjänst, som i samband med prästmötet i Linköping hölls i Domkyrkan.

Hos prästmötet i stiftet har kretsens representanter hemställt om åtgärder för en fortlöpande tillsyn och vård av de kyrkliga textilierna.

Ur kretsens kassa har anslag beviljats till prenumeration å 25 exemplar av tidskriften »Svenskt Gudstjänstliv» till intresserade präster och kyrkomusiker inom stiftet.

300 kronor har utdelats som stipendier till tre deltagare vid Laurentius Petri-sällskapets studiekonvent i Halmstad.

Sturefors den 6 december 1948.

Henning Novik,
Stiftskretsens sekr.

Skara Stiftskrets. Årsmöte hölls i Skara den 16 febr. Räkenskaperna, som balanserade på kr. 7730:43 och utvisade en behållning på kr. 6163:54 godkändes. Stiftskollekten hade även detta år ökat och utgjorde för år 1947 kr. 2596:17.

Under året ha liksom föregående år hållits s. k. Kontraktsdagar för präster och organister med övningar i liturgisk sång, koralsång och orgelspel. En Kyrkosångsdag har hållits i Trollhättan den 6 april med rektor Ingvar Sahlin som ledare. Vid Kyrkliga mötet i Lidköping den 25, 26 juni sjöng kören vid inledningsgudstjänsten Dan. Olsons kantat Herre till vem skulle vi gå, och hade andra dagen en musikgudstjänst med följande program:

2. Körsång

- a) Huru ljuvliga äro
icke dina boningar J. Morén
- b) Välsignat vare Jesu
namn D. Wikander
- c) Jesu, nådens källa J. S. Bach
- d) Än föder och vårdar
vår herde sin hjord R. Andersson
- e) Deo dicamus Homilius

7. Aftonbön enl. Mässboken II.

Ett flertal sånggudstjänster ha hållits i olika delar av stiftet.

Falköping-Skövde-kretsen sjöng i Ekeskog och Fägre den 14 mars, då kören bl. a. utförde Improperierna av Palestrina och Inför Crucifixet av W. Carlsson, i Beateberg den 24 okt. och i Horn den 12 dec. I Horn firades samtidigt minnet av den 100-åriga orgelns tillblivelse. Den byggdes av orgelbyggare Söderling och anses vara en av hans bästa. Musikdir. J. H. Aberg, Skövde, gav en kort historik av orgelbyggeriet i Sverige och en minnesruna över orgelb. Söderling.

Skara-Lidköpings-kretsen har haft musikgudstjänster i Järpås den 23 mars, i Lekåsa den 18 april, i Gillstad och Örslösa, Domsöndagen och i N. Härena den 3 dec. Bl. a. har kören utfört Widéens Requiem och Juloratorium.

Vänersborgskretsen sjöng i januari månad på Kroppfjälls sanatorium och hade Trefaldighetssöndagen en musikstund i Asklanda till förmån för kyrkans orgel. Domsöndagen hölls en musikgudstjänst i Vänersborgs kyrka, varvid kören bl. a. utförde Widéens Requiem. — Gemensamt hade körerna en musikgudstjänst i Amnehärads kyrka Annandag Pingst, då prosten Sam. Melin predikade och kören som avslutning utförde Widéens Mässa. — KSV deltog i Körförbundets jubileumskonsert i Skövde den 10 okt. — Körmedlemmarna ha visat stort nit och intresse för körarbetet. De anordnade sånggudstjänsterna ha varit livligt uppskattade av församlingarna och mycket välbesökta. Körerna ha varit föremål för stor gästfrihet vid sina besök i församlingarna.

Styrelsen har utgjorts av följande: Prosten Sam. Melin, Borås, ordf., Kyrkoherde G. Nordquist, Väring, v. ordf., Komminister C. Th. Ekelöf, Skövde, kassaförvaltare, Kyrkoherde E. H. Cederbom, Gullspång, 1:e dirigent och sekreterare, Kantor A. Lundin, Saleby, 2:e dirigent, Komminister B. Fridén, Vänersborg, 3:e dirigent, samt Kyrkoherde Nils Rosander, Synnerby och Fru Anna Fredin, Vara.

Amnehärad, Gullspång den 4 jan. 1949.

Erik H. Cederbom.

Strängnäs Stifts Kyrkosångsförbunds årsberättelse. Det tilländalupna året 1948 har för Strängnäs Stifts Kyrkosångs-

förbund varit ett jubelår. Den 13—14 november högtidlighöll förbundet sin tjugofemåriga tillvaro i samband med kyrkosångshögtid och årsmöte i Örebro, den stad från vilken genom dess förste ledare, Adolf Andrén, de entusiasmerande och uppfordrande signaler utgingo, som redan från början åt stiftets kyrkosångsverksamhet skänkte den höga syftning och djärva målsättning, som för sin tid torde ha varit utan motstycke inom vårt lands skilda kyrkosångssammanslutningar.

Redan i november 1947 utsändes till körledarna de första upplysningarna om programmet vid förenämnda jubileum, och sedan dess har ett oförtrutet arbete ägnats förberedelse och instudering av de körverk, som upptagits vid de båda konserterna lördagen den 13:e och söndagen den 14:e november. Att detta förberedelsearbete ute i bygderna bedrivits med största omsorg och noggrannhet vittnade värtaligt framförandet av två så fordrande verk som J. S. Bachs kantat på 27:e sönd. efter Trefaldighet »Vaken upp, hör ropet skallar» och Mässa i G-dur av Fr. Schubert, de båda huvudnumren vid lördagens respektive söndagens konserter. I dessa båda verk deltog visserligen ej hela den samlade förbundskören men i åtta å cappella hymner, fördelade på de båda konserterna, framträdde förtjänstfullt den till 600 sångare uppgående sångarskaran. Förbundets samtliga förbundsdirigenter voro i verksamhet, domkyrkoorganisten Rudolf Norrman i Schubertmässan och en avdelning hymner, musikdirektör Åke Kullnes i Bachkantaten och kantor Ejnar Lundqvist i en grupp hymner. Vidare medverkade som orgelsolist kantor Gunval Hallinder i Prelidium och Fuga, C-dur av J. S. Bach och musikdirektör Åke Kullnes som solist i Orgelkonsert, F-dur för orgel och

stråkorkester av G. F. Händel. Kyrkoherde Sigurd Håkansson, förbundets vice ordf., talade vid lördagens konsert och H. H. Biskop Gustaf Aulén höll högtidstalet vid söndagens avslutande konsert.

Med anledning av jubiléet ägde i anslutning till lördagens samkväm en större medaljutdelning rum varvid ett 70-tal förtjänta kyrkomusiker och kyrkosångare fingo ur biskop Gustaf Auléns hand emottaga Sveriges Kyrkosångsförbunds förtjänsttecken. Vid jubiléet hade stiftsförbundet glädjen att som hedersgäster se bl. a. domkyrkokomminister Gabriel Grefberg och dövtumspastor Sven Svenfors, båda pionjärer från den tid då kyrkosångsförbundet inom stiftet blev till. Jubiléet gästades vidare av v. ordf. i Sveriges Kyrkosångsförbund, musikdirektör David Ahlén samt representanter för de båda kyrkoförsamlingarna och staden Örebro.

Den kyrkomusikaliska aktiviteten inom stiftet tycks glädjande nog ej visa tecken till avmattnig. En ny form av kyrkosångsverksamhet i mindre celler utgöra kontraktskörerna, som allt mer synas vara på modet. En sådan kontraktskör har redan länge varit verksam i Daga kontrakt och flera liknande sammanslutningar torde vara att förvänta inom stiftet. Med de ofta fåtaligt besatta körer man i allmänhet arbetar på landsbygden, är det uppenbarligen mycket värdefullt att få samöva i större enheter för att befästa de kyrkomusikaliska färdigheterna.

De tjugofem år under vilka Strängnäs' Stifts Kyrkosångsförbund haft glädjen verka i den heliga sångens tjänst ha varit år fyllda av hängivet och trofast arbete, ett arbete som — det måste sägas — dock i sig själv varit sin egen rika lön. Mätte den lika snabba som kvalitativt storartade ut-

veckling, som svensk kyrkosångsrörelse genomgått under de förflutna tjugofem åren, allt framgent bliva våra församlingar och dess medlemmar till största välsignelse.

Nyköping den 10 december 1948.

Ake Kullnes,
sekr.

KSV i Växjö stift. Årsmöte har hållits i Nässjö den 23 oktober varvid ett förut behandlat förslag om sammanslagning av Sällskapet Kyrkosångens vänner och Växjö stifts Kyrkosångsförbund godkändes.

Till ordförande i det nya förbundet valdes kyrkoherde Josef Wahlgren, Nybro, till sekreterare kantor Thore Hübner, Sm. Rydaholm och till skattmästare kantor Gunnar Johanson, Blädinge.

Till den avgående ordf. i KSV kyrkoherde H. Sjöfors frambar årsmötet genom kyrkoherde Wahlgren ett varmt tack för värdefullt arbete som sångare under en lång rad av år samt som ordförande under nu senaste åren allt till fromma för kyrkosången inom stiftet.

Under det förflutna året har Sällskapet anordnat tvenne kurser i kyrkomusik och talteknik avsedda för präster och kantorer samt andra intresserade; den första i Vetlanda 26—28 juli, den senare i Tingsryd 29—31 juli. I kurserna ha bl. a. medverkat musikdirektör D. Murgård, Karlskrona, rektor Ingvar Sahlin, Sigtuna och talpedagog K. Vikrot, Lund.

Tillsamman med Växjö stifts kyrkosångsförbund har KSV deltagit i anordnandet av en större kyrkosångshögtid i Nässjö den 23—24 oktober i vilken deltagit kyrkokörer från hela stiftet.

Ett antal stipendier har under året

utdelats för att befrämja kyrkosången inom stiftet.

Blädinge den 31 december 1948.

Gunnar Johansson,
sekr.

Lunds Stiftskrets Från KSV:s inom Lunds Stift verksamhet under det gångna året har jag att meddela, att de redan under föregående året påbörjade instruktionskurserna i Mässmusiken fortgått. Sålunda ha sådana kurser hållits i Hälsingborg, Karlskrona, Simrishamn, Svedala, Ängelholm, Klagstorp, Hammenhög och Lövestad. KSV har svarat för kostnaderna och även i flertalet fall lämnat reseersättning åt kursdeltagarna.

Lund den 2 januari 1949.

Josef Hedar,
sekr.

KSV i Stockholms stift. En musikantdakt i Johannes kyrka den 7 januari inledde året. Kompositioner av Vierdank, Schein, Roberday, Diestler och Carl Nielsen framfördes.

Årsmötet den 8 juni ägde rum i samband med den sedvanliga vårutflykten, som denna gång gällde kyrkor i södra Uppland. Färden gick till Hjalsta, Härkeberga, Nysätra, Frösunda och Gryta gamla helgedomar. Orglarna demonstrerades av doktor Einar Erici och musikdirektör Waldemar Ahlén, arkitektur och konst studerades under ledning av komminister Ragnar Stenberg. Vid den gemensamma middagen på Viks slott, som utgjorde slutmålet för utflykten, avtäckades ciceronerna och kretsens tack till ordföranden musikdirektör Waldemar Ahlén, framfördes av komminister Ragnar Stenberg.

Från årsmötesförhandlingarna, som ägde rum i anslutning till middagen, är att anteckna, att styrelsen omvaldes. Sålunda är musikdirektör Waldemar Ahlén ordförande, komminister Torbjörn Wikmark v. ordförande och undertecknad sekreterare. Till representant i KSV:s Centralkommitté omvaldes komminister Torbjörn Wikmark. Sex nya medlemmar vunno inträde i kretsen, som nu består av ett nittiototal personer.

Den 21 november demonstrerades ny bröllopsmusik i Jacobs kyrka. Tonsättningar av W. Croft, D. J. Kellner, B. Andersson, G. Berg, D. Olsson och A. Runbäck tolkades av Waldemar Ahlén, Lottie Andreasson och Solwig Hernth. I Stockholm har länge förnummits ett behov att söka klargöra för allmänheten vad som menas med värdig bröllopsmusik. I det syftet hade denna musikstund arrangerats, och detta ändamål tjänade också det föredrag, som biskop G. Aulén efter musikstunden höll i Jacobs kyrksal. Föredraget hade titeln: »Behöver vår bröllopsmusik reformeras?»

Biskopen fördömde sådana romantiska bröllopssånger som »Jag elsker dej» och »To maa man være». Den nuvarande slentrianen bör brytas, och därvid bör man gå fram på den rådgivande och upplysande vägen. En mycket intressant principdebatt följde med inlägg av bl. a. doktor Gustaf Brandt och komminister Torbjörn Wikmark.

Stockholm den 31 dec. 1948.

Karl Erik Fridblom,
sekr.